

Datum
2024-03-04Vårt diarienummer
RV240202
Externt diarienummer
LI2024/00248

Regionkontoret, Säkerhetsenheten
Anna-Karin Elisabeth Larsson
Telefon: 076-5116085
Epost: anna-karin.elisabeth.larsson@regionvastmanland.se

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Regeringskansliet
Sverige

YTTRANDE ÖVER REMISS AV BETÄNKANDE SOU 2024:8 LIVSMEDELSBEREDSKAP FÖR EN NY TID LI2024/00248

Inledning

Region Västmanland har av Regeringskansliet Landsbygds- och infrastrukturdepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på utredningen "Livsmedelsberedskap för en ny tid, SOU 2024:8". Region Västmanland stödjer huvuddelen av utredningen och har valt att fokusera på de förslag där vi har tillägg eller som Region Västmanland anser särskilt positivt.

Sammanfattning

Till särskild utredare förordnades Generaldirektören Ingrid Petersson av Regeringen för utredningen som handlar om livsmedelsberedskap som lett till förslag på hur vi ska bygga upp vår livsmedelsberedskap där målet är att säkerställa att hela befolkningen över tid har tillgång till nödvändiga livsmedel vid en allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen. Med livsmedelsberedskap avses verksamhet som syftar till att upprätthålla den livsmedelsförsörjning som är nödvändig för befolkningens överlevnad, för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och för att bidra till det militära försvarets förmåga. Utredaren föreslår att målet för livsmedelsberedskapen förs in i en ny lag som börjar gälla första januari 2025, vars bestämmelser syftar till att uppnå detta mål.

Utredaren föreslår att Livsmedelsverket ska leda arbetet inom livsmedelsberedskapen och att ett nationellt Livsmedelsberedskapsråd ska upprättas under ledning av Livsmedelsverkets Generaldirektör. I rådet skall även representanter från företag och branschrepresentanter tillsammans med representanter från kommuner och andra myndigheter delta. Syftet är att tidigt upptäcka och gemensamt hantera störningar i livsmedelsförsörjningen.

Utredaren föreslår även uppbyggnad av beredskapslager av kritiska insatsvaror såsom till exempel utsäde, mineralgödsel och växtskyddsmedel. Ett lager ger mer tid till att agera och ställa om.

Utredningen tar även upp att offentliga måltider är en viktig samhällsfunktion som många i befolkningen är beroende av och utredningen visar att även regioner behöver bedriva ett systematiskt arbete i syfte att upprätthålla måltidsverksamheter även under allvarliga störningar i livsmedelsförsörjningen.

Region Västmanlands yttrande gällande utredningens bedömning och förslag till åtgärder med följande tillägg:

Ett medlemskap för Sveriges del i Nato innebär att nationella mål för resiliens ska utvecklas och att den civila förmågan ska ske i dialog inom Nato. Ett av målområdena är robusta system för livsmedels- och dricksvattenförsörjning och berör bristsituationer, avbrott i distribution och kontaminering av mat och vatten (3.3.2). Sveriges medlemskap i Nato kan komma att innebära att Västmanland kan få uppgifter som skulle kunna påverka hälso- och sjukvården, Stockholm-Västerås flygplats som är en beredskapsflygplats samt kommunerna i Västmanland.

Utredningen menar att enskilda bör ha livsmedel hemma motsvarande en veckas förbrukning. Utredningen nämner frivilliga försvarsorganisationer (4.1.1). Civilsamhället är en resurs som kan spela en viktig roll inom livsmedelsberedskapen och det finns stor kapacitet att odla ätbart i Sverige där stor del av befolkningen har möjlighet att odla.

Region Västmanland samtycker med utredningen att inriktningen för livsmedelsberedskapen inte ska vara generell utan behöver konkretiseras och anpassas till livsmedelssektorns förutsättningar samt att inriktningen ska vara att säkerställa tillgången till livsmedel, vilket skiljer sig från Livsmedelslagens syfte som är att säkra livsmedel från smitta samt att måltider serveras på ett säkert och hälsosamt sätt (12.2).

Vikten av att åtgärder inom livsmedelsberedskapen får befolkningens acceptans och förtroende är viktigt som utredningen visar. Region Västmanland samtycker till att livsmedelsberedskapen bör dimensioneras för att hantera allvarliga störningar eller överhängande risk för sådana störningar i livsmedelsförsörjningen och att livsmedelsberedskapen ska dimensioneras för att vara uthållig över tid (12.2.3).

För att minska de negativa konsekvenserna av störningar eller avbrott i livsmedelsdistributionen som kan leda till begränsat utbud av livsmedel föreslår utredningen ett lager av livsmedel. Det framgår tydligt att utredningen inte kommer att definiera antal dagar ett beredskapslager ska dimensioneras för och heller inte vilka livsmedel som ska lagerföras (13.2). Det hade Region Västmanland önskat då regionen även ansvarar för livsmedelsförsörjningen på de fyra sjukhusen i Västmanland samt om det blir aktuellt med värdlandstöd vid medlemskap i Nato. Det är också viktigt att skapa starka förutsättningar för ökad lokal livsmedelproduktion som kan stärka graden av självförsörjning på lokal nivå.

Utredningen menar att beredskapslager kan fungera som en buffert och vara ett sätt att initialt köpa sig tid under störningar i försörjningskedjor (13.2). Region Västmanland och Region Uppsala har ett samarbete genom en gemensam nämnd: Kostsamverkan, där Region Västmanland är värdregion. Nämnden möjliggör samverkan gällande tillagning och distribution av patientmåltider samt

distribution av livsmedel i Region Västmanland och till Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Utredningen föreslår att kommuner ska få ansvar för vissa uppgifter inom livsmedelsberedskapen och regleringen ska införas i den nya lagen om livsmedelsberedskap. Region Västmanland saknar tydlighet vad som förväntas av regionerna då regionerna ska bedriva normal verksamhet även under en allvarlig störning (13.3).

Region Västmanland stödjer förslaget att Livsmedelsverket ska ha det övergripande ansvaret att samordna livsmedelsberedskapen samt att ett nationellt Livsmedelsberedskapsråd inrättas. Det är viktigt med omvärldsbevakning för att säkerställa att det finns förmåga att tidigt upptäcka hot mot livsmedelsförsörjningen och att gemensamt agera för att öka robustheten. Det är även viktigt med representanter från näringslivet i Livsmedelsberedskapsrådet (14.1).

Övrig synpunkt:

Region Västmanland samtycker till att livsmedelsberedskap ska ses som en försäkring, att befolkningen överlever vid en allvarlig störning eller en överhängande risk för allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen. Det är viktigt att identifiera risker och se över vilka kritiska beroenden vi har och vilka åtgärder som behöver vidtas för att få ett bra flöde även vid en allvarlig kris eller ytterst krig. Det handlar om en större hotbild, förändrad befolkningssammansättning och att många bor i städer.

Alla måste bidra till livsmedelsberedskapen för befolkningens överlevnad och har en stor betydelse för totalförsvaret. Region Västmanland kan inte se att den nya lagen påverkar regionens pågående beredskapsarbete med livsmedelsförsörjningen och enligt utredningen kommer regionerna inte heller få någon utökad budget.

Region Västmanland välkomnar stöd genom utarbetande av systematiska arbetsätt och uppföljning via Livsmedelsverket, då Livsmedelsverket kommer att ha det övergripande ansvaret för att samordna livsmedelsberedskapen.

Avslutningsvis vill Region Västmanland framföra att nationellt beslutade ambitionshöjande åtgärder och beslut bör finansieras i enlighet med finansieringsprincipen.

För regionstyrelsens arbetsutskott

Mikael Andersson Elfgrén
Ordförande
Regionstyrelsens arbetsutskott

Maria Linder
Regiondirektör